

Anteckning av C.G. Nordin – "Ex manuscripto in collectionibus meis", Nordiska samlingen nr 1082:20, Diplomantik (Titlar), Uppsala univ.bibl.

B. "1359. Torstanus proloqvutor" ... "Elliest fins samma år en supplik af häradzalmogen ställt till konungen, drotningen och rikets råd om confirmation på Johan Holmgersson, den de fram för andre uttheest hafva j Lars Karlssons riddares ställe, som afleden war."

Anteckning – med hänvisning till originalbrevet ("Vide litteras") – av J. Peringskiöld, Genealogica 71, pag. 127, Sv. Riksarkivet.

Brevet har Rosenstråle-proveniens liksom andra brev rörande Johan Holmgersson (djurhuvud), svärfar till släktens stamfader Johan Holmstensson (se H. Gillingstam i PHT 1974, tr. 1975, s. 116). Anmärkas bör att någon annan notis om brevet inte påträffades vid dåv. Diplomatariekommitténs inventering av Nordiska samlingen.

Om Johan Holmgersson (djurhuvud) och Lars Karlsson (Sparre av Aspnäs) se J.E. Almquist, Lagsagor och domsagor i Sverige (1954), s. 305; om den senare se även ÅSF I:2, s. 189.

^a Tillagt över raden och insignerat ms. ^b Soccia ms.

6107. 1359 juli 29. Helsingborgs slott.

Konung Magnus tar i sitt beskydd Esroms kloster av cisterciensorden i Roskilde stift och allt dess inom hans välde befintliga gods med dem som där uppehåller sig. Han befriar nämnda gods fullständigt från ledung, gårdar och andra skyldigheter som hör till kungens rätt. Vidare ger han klostret rätt att av sina brytar, landbor, husmän och övriga underlydande uppbära både 40-marksböter och kungens mindre rättigheter.

Konungen beseglar.

Avskrift i Codex Esromensis, fol. 60 r–v, Det Kongel. Bibl., Köpenhamn.

Tryckt: A.C.A. Kierulf, Esroms Klosters Historie (1838), s. 63, jfr s. 21; E. Pontoppidan, Annales ecclesiae Danicae diplomatici II, s. 206; Codex Esromensis, ed. O. Nielsen (1880–1881), nr 69; Dipl. Dan. III:5, nr 234.

Regest: Reg. Dan. Ser. I, nr 2434.

Förtecknat: ST nr 344.

Översättning: (till modern danska) Danmarks Riges Breve III:5, nr 234.

Se konung Magnus tidigare skydds brev 1348 4/4 (DS nr 4306), 1353 15/12 (DS nr 4980) och 1358 24/2 (DS nr 5854) efter ungefär samma formulär.

6108. 1359 juli 30. Stensö.

Holmger Torkelsson kungör att han med sin broder riddaren Magnus Torkelssons och flera andras samtycke såsom morgongåva har givit sin hustru Sigrig Karlsdotter 13 1/2 öresland jord i Norrlänna i Länna socken i Åkers härad och 1 markland jord i Vävelsta i Husby-Oppunda socken och en kvarn i Djupvik med två landbor i (Ö.) Husby (nu i Kvarsebo) socken i Östkindis härad. Om de får barn skall morgongåvan räknas som barnens moderne. Om Sigrig dör (barmlös) före Holmger återgår morgongåvan till honom. Om Holmger dör först blir morgongåvan Sigrigs. Brevutfärdaren har beträffande morgongåvan inhämtat råd av sin broder herr Magnus Torkelsson och av sina svågrar Harald Ernilsson och Karl Tuveson.

Förutom brevutfärdaren, herr Magnus Torkelsson, Harald Ernilsson och Karl Tuveson beseglar också herrarna Magnus Nilsson (Röde), Ulf Håkansson och Rörik (Tordsson) Bonde, riddare, samt Johan Kristinason, Bengt Fadersson och Nils Ragnvaldsson.

Avskrift på perg. (RPB nr 417) i vidimation av riddarna Sten Bengtsson och Staffan Ulfsson samt Arnold van Vitzen och kyrkoherden Joar i (S.) Vi, dat. u. o. 1383 25/7 (RPB nr 1948), även innehållande Holmger Torkelssons brev 1359 30/7 (DS nr 6109), Sv. Riksarkivet.

Regester: (trol. av orig.) i Åke Bengtssons (Färila) förteckning över salig Jöran Åkessons (Tott) jordebrev, dat. Eka 1572 12/4, hs U 269 a, pag. 40, Uppsala univ.bibl.; (möjligen av vidimationen) med anteckningen "thetta breff sende Oloff Nilson landbofogte til K: M:t anno 57" i Rasmus Ludvigssons förteckning över Gustav I:s släkts donationsbrev till kyrkor och kloster landskapsvis, häfte G 4 a 2, Östergötland nr 32, Strödda kamerala handl. vol. 1, Sv. Riksarkivet.

Bröderna Holmger och Magnus Torkelssöner samt deras svågrar Harald Ernilsson och Karl Tuveson förekommer även i brev 1359 17/5 (DS nr 6091); jfr ÅSF I:1, s. 57. Om Sigrig Karlsdotter, vars arvinge blev riddaren Harald Karlsson, se K.H. Karlsson i HT 1885, s. 170 f., H. Gillingstam i PHT 59 (1961, tr. 1962), s. 66 och DS X nr 292.

Se H. Petersson, Morgongåvoinstitutet i Sverige under tiden fram till omkring 1734 års lag (1973), s. 348 not 98.

Dateringsorten Stensö har inte kunnat säkert identifieras. En möjlighet är att det vid Bråviken, snett emot Djupvik belägna Stensö i Ö. Husby socken avses. För en ort i dessa trakter talar även närvaron av en Nyköpings-borgare bland fastarna i det andra på samma plats och dag utfärdade brevet (jfr registret till RPB).

Se närmast följande, nyss nämnda brev av samma dag (DS nr 6109).

Allum them thætta breff høra ællas see helsar Holmger Thyrkilsson æuærdhelika mædh varum Hærra · mædh thæsse næruarande skrift. See thæt allum kunnoght sua them æftirkoma sum them nw æru mik mædh godhom vilia ok mins brodhurs hærra Magnusa Thyrkilsons riddara vilia ok radhe ok flerra minna syzkena ok frænda haua giu[i]^a minne ælskelike husfru Sighridhe Karlsdottur til morghongauo aa rættom hindradagh halft fioghirtanda ørisland iordh ii Norlandum ligiande ii Lænna sokn ii Akirbohundare ok eet markland iordh ii Viuilstum ligiande ii Husabyoppunda sokn · ok ena quærn ii Dyupowiik mædh tuem landbom ligiande ii Hosaby sokn ii Østkindahærædhe mædh alt thæt thæssø fornæmda goze tilhøre ii vato ok thyrrø næær ok fiærran ængo vndantakno mædh sua forskiæl ath an Gudh oos baarn saman afla tha varj thæsse morghongaua barnnanna mødhærne ok ey f[æ]dhærne^b. Kan thæt ok sua vardha thæt Gudh forbiudhe ath hon fyr æn iak dødh bliu[ir]^c tha varj morghongauan miin atirgen vtan alla løsn. Kan thæt ok sua vardha ath iak fyr æn hon dødhir bliuir tha varj thæsse morghongauan sum fyr ær saght hænne ok hænna arwm til æuærdhelika ægho ok mi[n]ne^d arua ællas frændir skulu aldre makt haua the samu moghongauo for hænne hindra ællas quælia · forthy iak haur thætta giort mædh mins brodhurs raadh hærra Magnusa Thyrkilsons ok Harald Ærnilson ok Karl Tuuasons sum mina systor æghir · tha binda the sik til mædh therra inzsighlum ath halda thæt sum iak haur m[æ]dh^e thæssø breue mælt ok giort · Til thæssa morghongauo vitnisbyrdh tha bedhis iak hær fore hedhirlikra manna inzsighle mædh mino eghno ok therra inzsighlum sum fyr ær saght sum ær hærra Magnus Niclisson · hærra Vlff Haquonsson, hærra Rørik Bonde riddara ok Ioan Kristinasson, Bændikt Fadhirsson ok Niclis Rauizsson. Actum et datum Stensø anno Domini M^o ccc^o l^o nono die sanctorum martirum Abdon et Sennen.

^a giuuit ms. ^b fadhærne ms. ^c bliua ms. ^d mine ms. ^e madh ms.